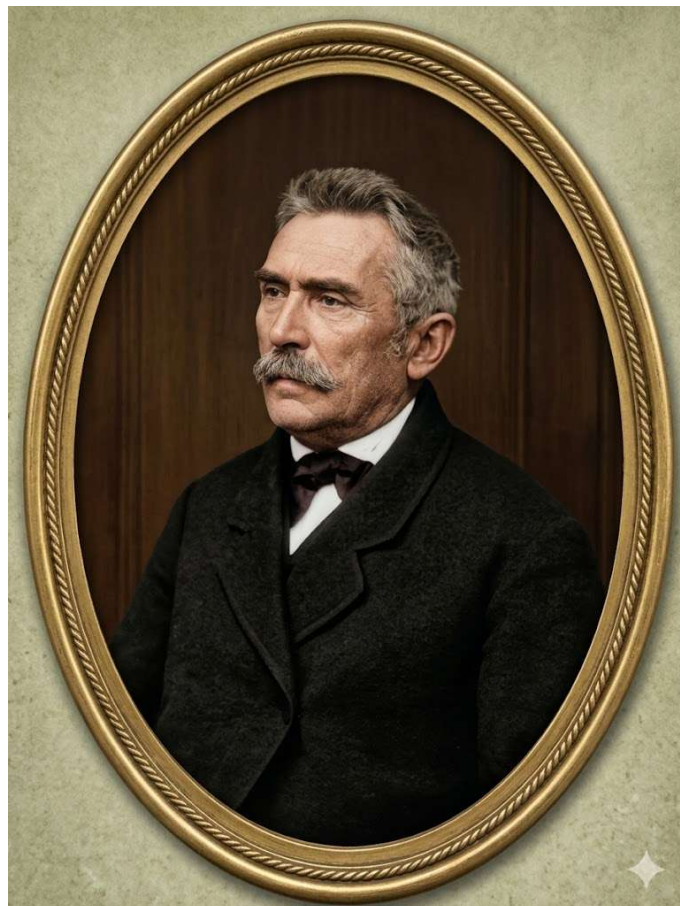

Réthy Pál és gyermekei

Az előző fejezettel (Schlotterbeck Kristóf gyermekei – I. rész) befejeződött a Schlotterbeck család bemutatása. Az öt részben 1485-től 1844-ig követtem végig őseim történetét. Az 1844. év azért fordulópont, mert a három Schlotterbeck fiú – Pál, Lipót és Vilmos – ekkor vette fel a „Réthy” családnevet. Kijelenthetjük, hogy ezzel a jelképes aktussal befejeződött a német Schlotterbeck család története és megkezdődött a napjainkig is tartó magyar Réthy-saga.

A három fiútestvér közül Pál volt a legidősebb, logikus tehát, hogy a Réthy család története vele induljon az útjára.

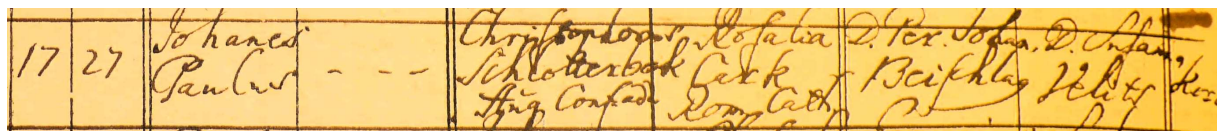

Réthy (Schlotterbeck) János Pál

K: 2
FS: G4Y3-L3G
Sz: Szarvas, 1809. január 17.
K: Szarvas, 1809. január 27.
A.n.: Scarsky Rozália
F: Meyer Rozália (1821 – 1883. október 2.)
E: 1840. k.
H: 1896. április 20.

A keresztelési anyakönyvi bejegyzésben még János Pálként szerepel.

A keresztapa Beischlag János vármegyei tisztiorvos volt.

Életrajza:

„Orvosdoktor és városi orvos, Réthy szülővárosában kezdte tanulását, majd a mezőberényi algyrnasiumban és Pozsonyban végezte, hol mint bölcselethallgató a magyar nyelvet hallgatta, mellesleg nevelősködött. A pesti egyetemen tanulta az orvosi tudományokat; 1836-ban lett orvosdoktor és Fabiny Theofil assistense. Még azon évben évben mint első orvosdoktor költözött B.-Csabára (addig ott csak sebész volt).

Sokat tett a védhímlőoltások népszerűsítése érdekében, ő maga 25,000-nél többet oltott be, s hogy Békés-Csabán kórház alakult, az ő érdeme; ennek alapját 1854-ben ő vetette meg 100 forintra és sok beszédet tartott a városi és egyházi gyűléseken. Mint városi főorvos 1873-ban a kolera körül tanúsított kitartó fáradozásaért Békésmegye főispánja tiszteleti főorvossá nevezte ki és a király 1882-ben arany érdemkeresztrel jutalmazta. Időközben Schlotterbeck családi nevét Réthyre változtatta. Meghalt 1896. ápr. 20. Békés-Csabán.”¹

¹ Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, 11. kötet
Arcanum, 2026. március 15.

https://adt.arcanum.com/hu/view/SzinnyeiMagyarIrok_11/?query=R%C3%A9thy+P%C3%A1l%2C+orvosdoktor+%C3%A9s+v%C3%A1rosi+orvos%2C+sz%C3%BCI.+1809-ben+Szarvason+%28B%C3%A9k%C3%A9smegye%29+%3B+atyja+Schlotterbek+N.&pg=417&layout=s

Pál, valamint két testvére (Lipót és Vilmos) névváltoztatására 1844-ben került sor, akkor vették fel hivatalosan a „Réty” nevet. A „h” betűt a későbbi években „csempészték be” a névbe.

Réthy Pál hivatalos kérelme („Idegen hangzású nevünket Réty névre magyarítani [?] óhajtván”):

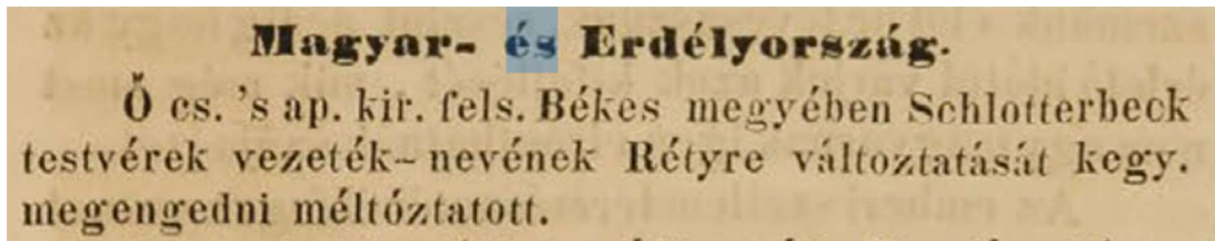
Kérem Tisztelettel és Rendel.
Szegecs Uraink!

Idegen hangzású nevünket Réty névre az magyarizálni óhajtván, a mennyiben idj törvény szerű kérések magyarizálás a nagymellevőségű Kir. Magyar Akad. tartó Tanács több megyebeli családoknál legyezen meg engedé, sebcs reményben lévén hogy ez költünk se fog. na megtagadhatni a Tisztelettel és Rendel. aláírásosan leírjuk, mellesz az általunk nevünknek Réty- re leendő az változtatására rendszabályosan keltő en. gedelmek a nagymellevőségű királyi Magyar Akad. nacional legyezen le. csempésztük; megkülönböztetés tisz. lettel maradván Gyulaán Julius 4^{én} 1844

A' Tisztelettel és Rendel.

aláírások költői
Stouerbel Pál
másodszor Coaban
Stouerbel Lipót
és Stouerbel Vilmos
sejeverével.

A névváltoztatásról szóló hír a Jelenkor c. újság 1845. január 23-i számának első oldalán:

A névváltoztatás körülményeiről így ír Réthy Béla I. a Naplójában:

„Mielőtt tovább haladnék, megvilágítom a Réthy név eredetét. Apám és testvérei mint Schlotterbeck-ek születtek, és magyarul sem tudtak, de korán árvaságra jutván szétszóródtak az országban és csakhamar érzésben és nyelvben is teljesen magyarokká lettek, és elhatározták, hogy német nevüket magyarral cserélik fel. **Az ő fiatalságuk arra a szép időre esett, melyet „Széchenyi korának” neveznek. Ennek a kornak újjá ébredő nemzeti szelleme lelkes magyarokká formálta át őket,** úgyhogy édesapám az 1848-49-iki szabadságharcban mint nemzetőr százados vett részt.

A névmagyarosítás 1844-ben történt, csakhamar azután, hogy édes apám [Vilmos] előbb Nagykörösön, majd Pesten segédkedett, végül visszakerült Szarvasra, és ott önállósította magát. Az új családnev megválasztása tárgyában élénk levelezés folyt a különféle helyeken lakó testvérek között, kik közül a legidősebb, Pál már akkor csabai orvos volt, Lipót pedig Pesten nyomdászsegéd. Végül Vajda Péter költő akkori szarvasi pap tanácsára a „Réty” [RI pontosítása] nevet fogadták el, s ennek a névnek szerzett közbecsülést a három kiválóan derék, értelmes és szorgalmas testvér.”

Egy évvel később hősünk már „Réthy Pál” néven írt nagy vitacikket a Társalkodó c. folyóiratba a békéscsabai Casino másodelnökeként²: (Egy előző cikkben Bus Károly azt kifogásolta, hogy a Casino betiltotta a pénzben való kártyázást.)

² Társalkodó, 1846. február 1., 35. oldal

Arcanum, 2026. március 16.

https://adt.arcanum.com/hu/view/NemzetiTarsalkodo_1846/?query=TEXT%3D%28r%C3%A9thy+p%C3%A1l+casino%29+DATE%3D%281846-01-01--1848-01-01%29&pg=34&layout=s

inkább a' teremben. A' gyűlést R. Pál másodelnök nyitotta meg egy a' körülményekhez alkalmazott beszéddel, mellyben azt mutogatta, hogy a' casino leghatalmasb emeltyúje a' szellemi közlekedésnek; hogy a' közvetlen társalgás minden szellemi közlekedésnek legbecsesb 's leghatályosb faja; és hogy a' casino a' mellett még sok anyagi élvezetet is nyújt, főkép ha ugy tekintetik, mint a' finomabb társalgás iskolája, mert ugymond, a' casinói társalgás nyilvánosságot szül, a' nyilvánosság a' világosság testvére, a' világosság pedig elüzi a' vétkeket. De ezen okoskodások Bus Károlynak csak fülét sérték, mert a' mi nem peng és nem kong, az iránt ő irthatlan ellenszenvvel viseltetik, főleg ha meggondolja, hogy eféléket már tán egy német tudós is mondhatott valaha. Mert tudnunk kell, hogy Bus Károly, egy igazi bus magyar, ki Schiller Frigyes clasicus munkáit is csak haszontalan románoknak gondolja, és Schillert csak ugy isméri, mint valami jóféle magyar borocskát. Bus Károly poétának is szeretne

Réthy Pálra leginkább mint békéscsabai városi főorvosként, és az első kórház megalapítójaként emlékszünk. Így emlészik meg róla Haan Lajos:

[A himlő visszaszorításában] „tagadhatatlan érdeme van a' város derék fő orvosának Dr. Réthy Pál úrnak, ki a' himlőt évenként m. e. ezer gyermeknek szokta beoltani 's ez által e' ragálynak elejét vette.

Az 1863. évben felállított 's most 12 ágygyal bíró kórház is leginkább az ő érdeme.”³

Az első kórház egy félig romos épületben működött, ami mellé Réthy Pál kezdeményezésére és a veje, Sztraka Ernő tervei alapján 1882-ben egy, a kor színvonalának megfelelő kórház épült.⁴ A lenti képen Sztraka Ernő eredeti terve látható.

³ Haan Lajos: Békés Csaba mezővárosa hajdanáról 's mostani állapotjáról (Pest, 1866)

Arcanum, u.a.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Eltekonyvek_gb_01046/?query=TEXT%3D%28%22r%C3%A9thy+P%C3%A1l%22%29+DATE%3D%281860-01-01--1875-01-01%29&pg=37&layout=s

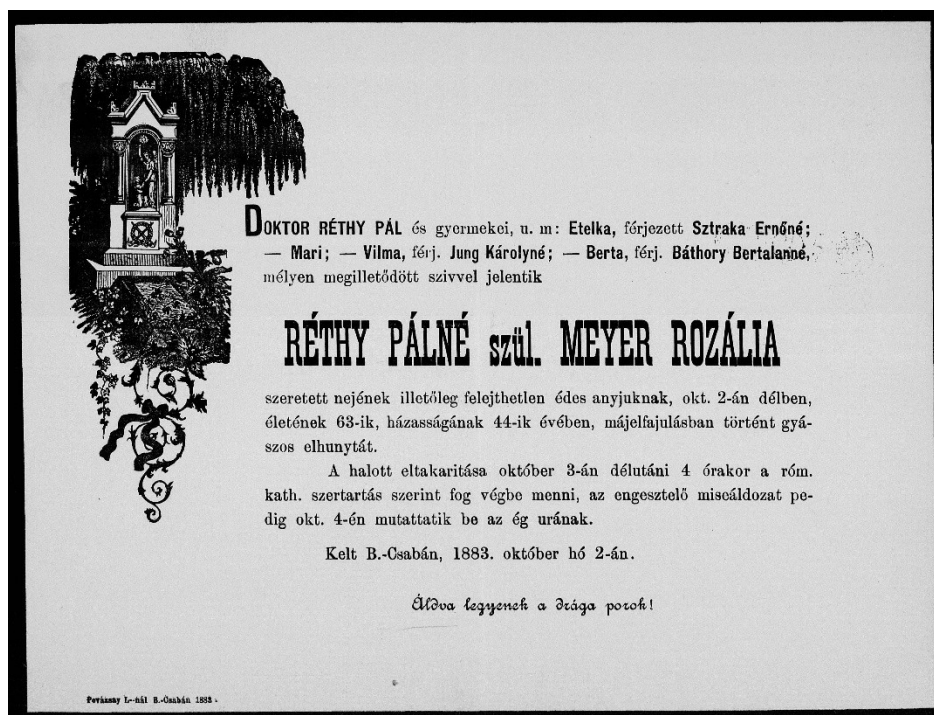
⁴ Részletesen: Békéscsaba egészségügyi szervezetének megállapítója: dr. Réthy Pál. Békés-megyei Népújság, 1987. március 7.

Réthy Pál érdemei elismeréseként 1882-ben megkapta a koronás aranykereszt kitüntetést. Az átadásról így számolt be a Békés c. újságí.

„Békés megye törvényhatósági bizottságainak 1882. május 15. és folytatva tartott üléséről

Beliczey István főispán a szokatlanul nagy számmal egybegyűlt bizottsági tagok üdvözlése után a közgyűlést — hétfőn d. e. 10 órakor — megnyitottnak jelentvén ki, a napirend előtt tudomására hozta a közönségnek, miszerint király ő Felsége **Dr. Réthy Pál tiszteletbeli főorvost és Csaba város tiszti orvosát** csaknem félszázados orvosi pályája folyamán a szenvedő emberiség érdekében tanúsított fáradhatlan tevékenysége s kiváló érdemei jutalmául **a koronás arany érdemkereszttel** tüntette ki, melyet is a kitüntetettnek a közönség éljenzése közben ünnepélyesen átadott. Dr. Réthy Pál a meghatottság hangján mondott köszönetet a fejedelmi kegy ezen nyilvánulásáért [...]⁵

Réthy Pál családi életéről, feleségéről nincs érdemi információnk. Meyer Rozáliáról az egyetlen hír, amit találtam, 1883. évi halálával és temetésével foglalkozik.⁶ A gyászjelentés:

DOKTOR RÉTHY PÁL és gyermekei, u. m: Etelka, férjezett **Sztraka Ernőné**;
— Mari; — Vilma, férj. **Jung Károlyné**; — Berta, férj. **Báthory Bertalané**,
mélyen megilletődött szívvel jelentik

RÉTHY PÁLNÉ szül. MEYER ROZÁLIA

szeretett nejének illetőleg felejthetlen édes anyjuknak, okt. 2-án délben,
életének 63-ik, házasságának 44-ik évében, májelfajulásban történt gyász-
szos elhunytát.

A halott eltakarítása október 3-án délutáni 4 órakor a róm.
kath. szertartás szerint fog végbe menni, az engesztelő misécaldozat pe-
dig okt. 4-én mutatattik be az ég urának.

Kelt B.-Csabán, 1883. október hó 2-án.

Áldoa legyenek a drága pozok!

Fevánsay L.-nál B.-Csabán 1883.

⁵ Békés, 1882. május 21.

Arcanum, u.a.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Bekes_1882/?pg=86&layout=s&query=%22R%C3%A9thy+P%C3%A1l%22

⁶ Békés, 1893. október 7.

Arcanum, u.a.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Bekes_1883/?query=%22Meyer+Roz%C3%A1lia%22&pg=155&layout=s

Szerencsére egy korabeli fénykép rendelkezésünkre áll a családról (sajnos csak egy nagyon gyenge minőségű másolatban, de az AI feljavította).⁷

- A felső sorban: Meyer Rozália és Réthy Pál.
- A középső sorban: Réthy Etelka, Mária és Berta
- Az alsó sorban: Sztraka Ernő (Etelka férje) és Sztraka György (Mária férje)

Réthy Pál 1896-ban halálozott el. Erről és temetéséről részletesen beszámolt a már többször idézett Békés c. újság:

„Egy hosszú munkában töltött élet fonala szakadt meg, egy emberszerető szív szűnt meg dobogni. Dr. Réthy Pál nyug. csabai városi orvos, kinek nevéhez Csaba város közegészségügyi viszonyainak rendezése, a csabai kórház alapítása s megannyi emberiség javára tett intézmény létrejövetele fűződnek, halt meg e hó [április] 20-án. Csaba város s vele a megye is egyik oly polgárát vesztette el az

⁷ Gemini, 2026. április 24.

elhunytban, ki önfeláldozásával, emberszeretetével s kiváló tehetségével; mint orvos s mint ember egyik első helyet foglalt el. Csabára még 1836-ban jött. Tanulmányait Szarvason, Mezőberényben és Pozsonyban végezte; kiváló szorgalmával és tehetségével a budapesti egyetemen is tanársegédi tisztet töltött be fiatal korában Fabinyi Teofil tanszéke mellett. Csaba város igen sokat köszönhet az elhunytnak. 1876-ban a kolera alkalmával tanúsított önfeláldozó fáradozásáért a vármegye tb. főorvosa lett, 1882-ben pedig a királytól koronás arany érdemkeresztet nyert jutalmul. Temetése rendkívüli nagy részvét mellett e hó 22 én délután volt s azon a megyei orvosi kar dr. Zöldy János megyei főorvossal élén is megjelent.”⁸

A líriottak mélyen szomorodott szívvvel tudatják a felejthetlen jó atya, testvér, nagyatyja, dédatya és rokonnak

DR. RÉTHY PÁL,

Csaba városának 54 éven keresztül tisztí főorvosa, Békésmegye tiszteletbeli főorvosa, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, 50 évig egyházi presbyter, megyebizottsági tagnak

f. évi április hó 20-án, délután fél 4 órakor élete 87-ik évében végelgyengülésben történt elhunytát.

A megboldogultnak hűt tetemei április hó 22-én, délután 3 órakor fognak a halottas házból (Ó-temető-utca) a csabai kórház kertjében örök nyugalomra tétetni.

Áldás és béke lengjen áldott hamvai felett !

B.-Csaba, 1896. ápril 20-án.

Gyermekei :	Testvére :
Réthy Etelka, férj. Sztraka Ernőné,	Réthy Lipót.
Réthy Mária, férj. Sztraka Györgyné,	
Réthy Berta, férj. Báthory Bertalanné,	Vejei :
	Sztraka Ernő,
Unokái :	Sztraka György,
Sztraka Ödön,	Báthory Bertalan.
Sztraka Irén, férj. dr. Ondrovitzky Lajosné,	Dédunokái :
Sztraka Bella, Zoltán, Ernő, Tibor, Géza.	Ondrovitzky Jenő, Malvin,
Jung Olga, férj. dr. Igaz Pálné,	Ella, Lajos, Boriska,
Jung Margit, Ilona, Károly.	Sztraka Károlyka.

⁸ Békés, 1896. április 26.

Arcanum, u.a.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Bekes_1896/?pg=59&layout=s&query=%22r%C3%A9thy+p%C3%A1l%22

Ahogy a gyászjelentés is fogalmaz, Réthy Pált eredetileg – nyilvánvalóan saját kérésére – az általa alapított kórház kertjében temették el, és sírján 120 évig csupán egy egyszerű fakereszt állt. A csabai önkormányzat 2016-ban áthelyezte a sírt a városi temetőbe, és egy „elegáns” símléket is állított az emlékére.

Még évtizedekkel korábban, 1989-ben a városi kórházat is róla neveztek el. Büszke vagyok, hogy a névadó ünnepségen én képviselhettem a Réthy családot. Emlékeim szerint egyrészt örömet fejeztem ki a névadásért, másrészt emlékeztettem arra az érdemtelen meghurcolásra is (beleértve a patika és a gyógycukorka üzem államosítását), amit a Réthy család tagjai szenvedtek el az 1940-es évek végén és az 1950-es évek elején.

„Tegnap délután, Békéscsabán, a kórházban a Semmelweis-megemlékezéssel egybekötött névadó ünnepséget tartottak. Elsőként dr. Juhász László, az egészségügyi intézmény igazgató főorvosa köszöntötte a megjelenteket, köztük a Réthy - család tagjait, majd dr. Sonkoly Kálmán, a kórház nyugdíjas igazgatója tartott ünnepi megemlékezést. Párhuzamot vont a két neves kortárs, Semmelweis és Réthy között; a múlt század második felében mindketten a hazai egészségügy megreformálásán munkálkodtak.”⁹

⁹ Békés Megyei Népújság, 1989. július 1.
Arcanum, u.a.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesMegyeiNepujzag_ADT_1989_07/?pg=2&layout=s

Az utolsó hír 2018-ból:

Isten hozott, Réthy Fruzsina!

„Egészséges újszülött kislányt hagytak kedden délben a békéscsabai baba-mentő inkubátorban.

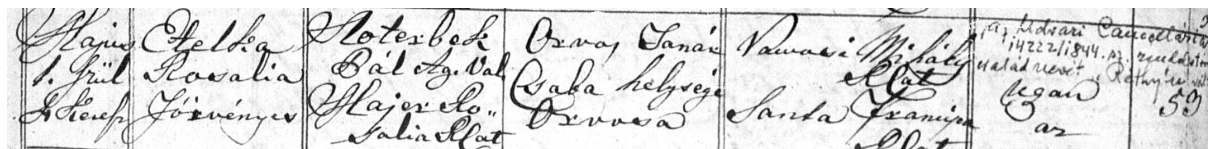
A 2.900 grammal és 49 centiméterrel született Fruzsina jó állapotban van, és hamarosan örökbefogadó szülőkhöz kerülhet. **A kislány a kórház neve után kapta a Réthy vezetéknevet**, keresztnévét pedig - a hagyományoknak megfelelően - az adott naphoz közeli névnapról kapta.¹⁰

Réthy Pálnak négy fiú- és öt leánygyermek született. Az összes fiú nagyon fiatalon elhunyt, ezért most csak a lányokat és egyes leszármazottjaikat tudom bemutatni-

Réthy (Schlotterbeck) Etelka I. Rosalia

K: 21
FS: LH4M-HKC
Sz: Békéscsaba, 1840. május 1.
K: Békéscsaba, 1840. május 4.
A.n.: Meyer Rozália (1821 – 1883. október 2.)
F: Sztraka Ernő (1830. március 3 – 1906. február 20.)
E: 1863. november 18.
H: 1918. június 19.
R: Réthy Béla I. unokatestvére

A keresztelési anyakönyvi bejegyzés, amit később kiegészítettek az 1844. évi névmagyarosítás tényével is.

Etelkáról 1863-ban (Etelka ebben az évben kötött házasságot) Haan Antal festett egy portrét, ami ma is a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban található.¹¹

¹⁰ Internet, 2026. március 16.

https://szemlelek.blog.hu/2018/01/11/isten_hozott_rethy_fruzsina

¹¹ Internet, 2026. április 22.

Nemzeti Portrétár

<https://npg.hu/portreadatbazis/rethy-schlotterbeck-etelka-2216/>

Etelka életéről keveset tudunk. Haláláról azonban részletesen megemlékezett a helyi újság 1918-ban.

„Néhai Sztraka Ernő, Békéscsaba község nagyérdemű mérnöke, legkiválóbb középületei tervezője s alkotójának özvegye, Réthy Etel, folyó hó 19-én 78 éves korában meghalt. A boldogult derék matróna kiváló férje életében annak jó szelleme, küzdelmeinek, törekvéseinek osztályrészese, elhunytá után vigasztalan gyászolója, gyermekeinek hűséges, szerető édesanyja volt, akinek halála igen széles körökben kelt mély megilletődést, fájdalmas részvétet. A boldogultban dr. Szondi Lajosné, dr. Tarján Tibor ügyvéd és Tarján Géza édesanyjukat gyászolják. Áldás és béke hamvaira.”¹²

Etelka férjéről, Sztraka Ernőről és apósáról (Károly) viszont bőséges információval rendelkezünk.

Sztraka Károly (1803-1863.) munkásságáról ezt találtam:

„1825. május 1-től Csabán az elemi fiúiskolában tanított. 1842-ben az akkor alapított felsőtabáni iskolába helyezték át, ahol lányokat és fiúkat egyaránt oktatott. 38 éven keresztül volt tanító Békéscsabán.

¹² Békés, 1918. június 30.

Hungaricana, 2026. április 22.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Bekes_1918/?pg=131&layout=s&query=r%C3%A9thy%20

1837-ben Zajac Daniel lelkésszel megalapította a békéscsabai Szlovák Olvasó Társaságot.

13

Sztraka póttagja volt a Magyar Nemzeti Múzeumnak, rendes tagja a Magyar Kertészeti és Gazdasági Társaságnak és a Magyar Természettudósok Társaságának. Kiváló festő, szenvedélyes természetvizsgáló, ügyes vadász és kiváló gyümölcsstermesztő hírében állt. Az általa kitömött alföldi madarak és emlősállatok példányai a Nemzeti Múzeumban kerültek kiállításra. Fogas vakonnyal (földikutya) gyarapította a Magyar Nemzeti Múzeum természeti és kézműtani gyűjteményének állatostályaát.

A kertészek egyesületének kiállításain gyümölcseivel több díjat is nyert. A gyümölcsfa-nemesítésről többször előadásokat tartott. Az általa magról termesztett és szaporított békéscsabai almafaj a "Sztraka renetje" nevet kapta. Faiskolája fa-csemetékkel látta el a környező településeket is, a gyümölcsstermesztést diákjainak is tanította.”¹⁴

¹³ Internet, 2026. április 23.

Nemzeti Portrétár

<https://npg.hu/portreadatbazis/sztraka-karoly-2206/>

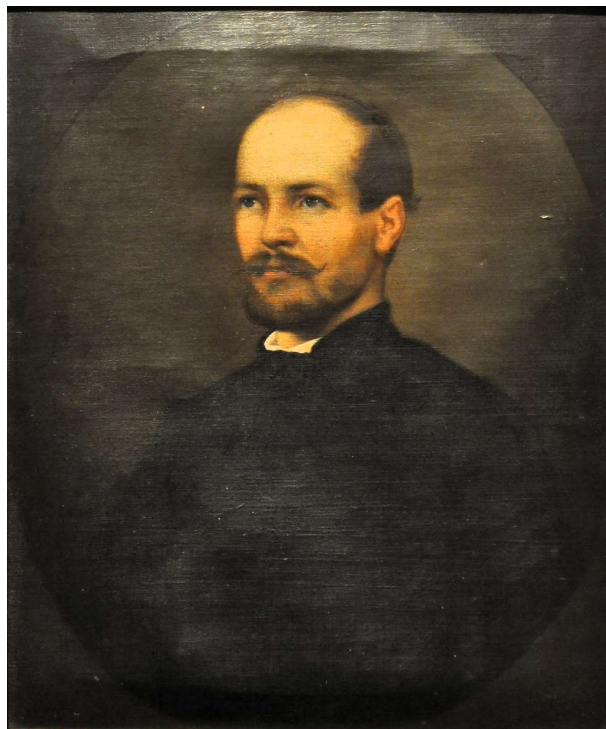
¹⁴ BékésWiki, 2026. április 23.

http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Sztraka_K%C3%A1roly_%281803%E2%80%931863%29

Etelka férjéről, Sztraka Ernőről így ír a BékésWiki:

„Mint okleveles mérnök 1855 őszén Gyulán – Bodoky Károly vízügyi mérnök mellett – a Körösök szabályozási munkájában vett részt. Három évvel később gyulai járási mérnökké nevezték ki. 1861 szeptemberében Békéscsaba mérnöke lett.

Békéscsaba városáról térképet, s a beltelkekről telekkönyvet készített. Az 1860-as évek első felében elkészítette Békéscsaba első városrendezési tervét, amit támogatott a csabai képviselőtestület, így felállították „Csaba város építészeti szakbizottságát”. 1862 márciusára elkészült a Csaba város építészeti rendszabályai című munka, amit megismertettek a lakosokkal is.

Az utcahálózat kialakítását Sztraka városrendezési elvei alapján sikerült megvalósítani. Ehhez szükség volt házak lebontására és újjáépítésére, valamint új utcák és sikátorok megnyitására. 1868-ban az ő kezdeményezésére a régi utcai pallókat téglajárda váltotta fel és neki köszönhetően a forgalmasabb utakon petróleumlámpás közvilágítást helyeztek el.

Mint építész több jelentős középülettel gazdagította Békéscsabát. Ilyen a régi kórházi épület (1864) és a csabai szegényápolda (1869) tervezése, továbbá az építkezések vezetése.

¹⁵ Internet, 2026. április 22.

Nemzeti Portrétár

<https://npg.hu/portreadatbazis/sztraka-erno-2217/>

Önálló alkotása

- a Fiume Szálloda (1867–68),
- az evangélikus gimnázium épülete,
- az erzsébethelyi evangélikus templom, valamint
- a mai Városháza (kivéve annak homlokzata).

Árvízvédelmi tevékenysége 1888-ban megmentette a várost a megsemmisüléstől. A védelem miatt körgátat tervezett, ami 1889-re el is készült. 1892-ben készítette el utolsó mérnöki munkáját, a közvágóhíd tervét.

Haan Lajoshoz és Szeberényi Ágostonhoz hasonlóan tagja volt a Kórház és Sze­génygyámoldai Ügy Bizottmányának, melynek elnöki feladatait apósa, **dr. Réthy Pál** látta el.”¹⁶

Sztraka egyik főműve kétségtelenül a Fiume Szálloda volt.

„A régi vendéglő helyén építtette meg 1868-ban a közbirtokossági testület az új szállodát 12.3000 pengő költséggel, Sztraka Ernő városi mérnök tervei alapján. Sztraka a tervezés közben Ybl Miklóssal konzultált. Az abban az időben épülő Al­föld–Fiumei vasút nagy gazdasági jelentőségének tudatában a Fiume Szálloda ne­vet kapta, Fiume városát táviratban értesítették a névadásról.”¹⁷

¹⁶ BékésWiki, 2026. április 23.

[http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Sztraka_Ern%C5%91_\(1830%E2%80%931906\)](http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Sztraka_Ern%C5%91_(1830%E2%80%931906))

¹⁷ Csabai Házak blog, 2026. április 23.

https://csabaihazak.blog.hu/2012/11/27/fiume_1

[Gyerekkoromban vasárnaponként Édesapámmal gyakran részt vettem a Békéscsabáról elszármazott, deklasszálódott „öregurak” nosztalgia találkozóin a Várkert Kaszinó teraszán. Talán ott hallottam azt a sztorit, hogy az 1920-as években a Réthy fiúk (gondolom főleg Károly és Imre) vasárnap délelőttöként a *Fiume teraszán teáscsészéből itták a pezsgőt* a „szagosome” alatt, elkerülvén a felesleges feltűnést. - RI]

Sztraka Ernő gyászjelentése 1906-ból elsősorban a nagyszámú rokonság felsorolása miatt érdekes.

Özv. Sztraka Ernőné, sz. Réthy Etelka a magassalulirott rokonság nevében jelenti a felejthetetlen, drága jó férj és atyának, testvér, nagypapa és rokonnak:

SZTRAKA ERNŐ,

Békéscsaba község nyugalomba vonult mérnöke, az Alsó-Fehér-Kőrös Ártmentesítő Társulat volt igazgató-mérnöke, a békéscsabai ág. h. ev. Rudolf-főgymnasium kiérdemült gondnokának stb.

folyó hó 20-án, d. e. 10 órakor rövid szenvedés után életének 76-ik évében történt gyászosan elhunytát.

Földi maradványa az ág. hitv. evang. egyház szertartása szerint f. hó 21-én, d. u. 3 órakor fog a gyászházból (1037. h. sz.) a felsővégi evang. új temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni.

Békéscsaba, 1906. február 20-án.

LEGYEN ÁLDOTT EMLÉKE!

<p>Gyermekei:</p> <p>Sztraka Ödön, Sztraka Irén, dr. Szondi Lajosné, Sztraka Bella, Sztraka Zoltán, Tarján Ernő, Dr. Tarján Tibor, Tarján Géza.</p> <p>Veje:</p> <p>Dr. Szondi Lajos.</p> <p>Menye:</p> <p>Sztraka Ödönne, Szöke Ilona</p> <p>Unokák:</p> <p>Szondi Jenő — Malvin — Ella — Lajos — Boriska — Irénke — Laczi Sztraka Boriska</p>	<p>Testvérei:</p> <p>Sztraka György, Sztraka Emília, özv. Rimler Károlyné és gyermekei, Sztraka Róza, Szírotka Gusztávné s gyermekei néhai Sztraka Matild, özv. Moczkovcsák Károlyné és gyermekei, néhai Sztraka Apollonia, Kemény Pálné és gyermekei.</p> <p>Sógornői és sógora:</p> <p>Réthy Mária, Sztraka Györgyné, Réthy Berta, Igaz Károlyné, Szírotka Gusztáv és számos rokon.</p>
---	---

„Corvina” Csaba.

Sztraka Ernő szerepét a modern Békéscsaba kialakításában nem lehet túlbecsülni. Íme egy hosszabb idézet a haláláról megemlékező újságcikkből:

„Vannak még egynehányan az „öregék” között, akik hosszú téli estéken, jól fűtött szobákban „mesékkel” traktálják a körjük sereglő harmad-negyed-fokú nemzedéket. Meséket nekünk: a jelennek, meséket rég mult világ „valóságairól.” Meséket arról, hogy Csabának mai kövezett utcái egyszer csak falákkal voltak a sártengeren átlábolhátók; meséket arról, hogy ahol ma szabályos vonalban széles utcák, terek emelik a városias öntudatot, ott 4—5 évtizeddel ezelőtt hosszában, keresztben épült tornácos viskók szeszélyes cikk-cakkozása emlékeztetett európai hírfalusias mi voltunkra. Meséket arról, hogy a község legközvetlenebb környéke, ahol a szorgos gazda ma százszoros kamattal takarítja be az isten áldását, két ember-

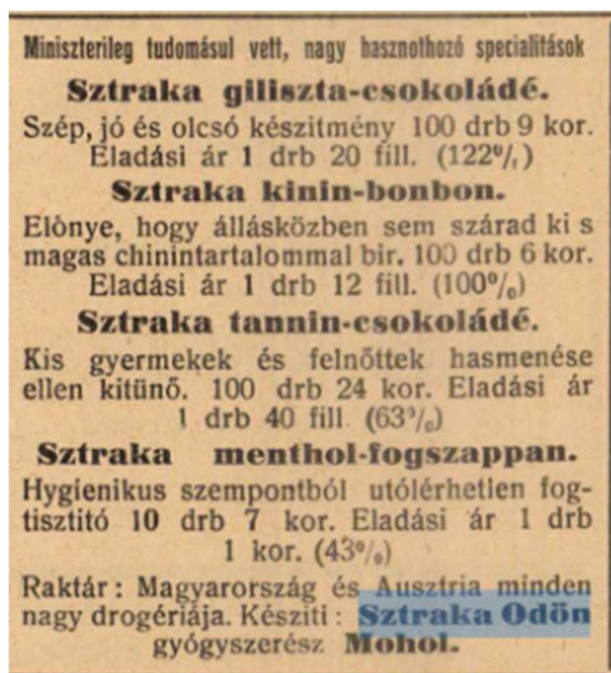
öltővel ezelőtt, szárnyas vadak zajától, csolnakázó emberek zsvajától volt hangos. Meséket arról, hogy ahol ma fákkal szegélyezett, ligetekkel tarkázott, zöld kertként hatalmas kulturváros terül el, ott a nagyapák pusztja, kopár, mocsaras területet laktak.”¹⁸

A házaspár leszármazottjai közül – terjedelmi okokból – csak néhányat említek.

Szőke (Sztraka) Ödön

K: 211
Sz: Békéscsaba, 1864.
A.n.: Réthy (Schlotterbeck) Etelka I.
H: 1952.
R: Réthy Imre I. másodunokatestvére

1890-ben két cikke jelent meg a Gyógyszerészi Hetilapban „A gyógyszerészek esküjéről” és „A személyjogú gyógyszertárakról” címmel. Feltalálta a Sztraka-féle Menthol fogszapant. Lentebb az egyik hirdetése:

Miniszterileg tudomásul vett, nagy hasznohozó specialitások

Sztraka gillszta-csokoládé.
Szép, jó és olcsó készítmény 100 drb 9 kor.
Eladási ár 1 drb 20 fill. (122%)

Sztraka kinin-bonbon.
Előnye, hogy állásközben sem szárad ki s magas chinintartalommal bír. 100 drb 6 kor.
Eladási ár 1 drb 12 fill. (100%)

Sztraka tannin-csokoládé.
Kis gyermekek és felnőttek hasmenése ellen kitűnő. 100 drb 24 kor. Eladási ár 1 drb 40 fill. (63%)

Sztraka menthol-fogszapant.
Hygienikus szempontból utólérhetlen fogtisztító 10 drb 7 kor. Eladási ár 1 drb 1 kor. (43%)

Raktár: Magyarország és Ausztria minden nagy drogériája. Készíti: **Sztraka Ödön** gyógyszerész **Mohol.**

19

1928-ban kapott engedélyt neve magyarosítására.

¹⁸ Békésmegyei Közlöny, 1906. február 20.

¹⁹ Arcanum, 2026. április 23.

A Gyógyszerész, 1911. július 1.

https://adt.arcanum.com/hu/view/AGyogyszeresz_1911/?query=%22sztraka+%C3%96d%C3%B6n%22&pg=77&layout=s

Sztraka Irén

K: 212
Sz: Békéscsaba, 1865.
A.n.: Réthy (Schlotterbeck) Etelka I.
F: Szondy (Ondrovitzky) Lajos I. (1854 – Békéscsaba, 1943. október 16.)
H: 1947.

Irénről semmit sem tudunk, a férjéről is keveset, például azt, hogy Réthy Pál gyászjelentésében (1896.) még Ondrovitzky néven szerepel. Nevét 1898-ban magyarosította „Szondi”-ra. Később inkább a „Szondy” nevet használták.

Szerencsére azért a gyászjelentésből minden funkciója kiderül. Ismét felhívom a figyelmet a felsorolt számtalan családtagra. Ebből is tisztán látszik, hogy Réthy Pál leszármazottjai manapság is köztünk járnak.

Özv. dr. Szondy Lajosné Sztraka Irén felesége úgy a maga, mint gyermekei és az egész rokonság és sógorság nevében mélyen megrendülve, de Isten rendelkezésében alázattal megnyugodva jelenti, hogy a legjobb férj, a legönfeláldozóbb lelkületű apa, nagypapa, dédapa, após és rokon

dr. Szondy Lajos
ny. járási tiszti orvos, vármegyei tb. tiszti főorvos, aranydiplomás orvos,
Békés vármegye törvényhatóságának és Békéscsaba megyei város
képviselőtestületének évtizedeken át volt tagja,

értékes és tevékeny életének 89-ik, boldog házasságának 58-ik évében rövid szenvedés után, folyó évi október hó 16-án, Békéscsabán az Urban csendesesen elhunyt.
Drága halottunkat folyó évi október hó 18-án, hétfőn délután 3 órakor Békéscsabán, a Haán-utca 2. szám alatti családi házban megáldatjuk és délután 4 órakor az ág. h. evangélikus anyaszentegyház szertartása szerint, a vasúti temetőben helyezük örök nyugalomra.
Békéscsaba, 1943. évi október hó 16-án.

„Amely embernek megengedte az Isten, hogy örvendezzen az ő munkájának: ez az Isten ajándéka.” (Prédikátor 5, 19.)

Szondy János	hidaskürti Nagy-Czírok Károly	Dr. Francisci Dánielné	Francisci Lenke
h. Nagy-Czírok Károlyné	Dr. késmárki Galli Károly	h. Nagy-Czírok Gabriella	Francisci Valéria
Szondy Malvin	hochkirchi Dux Károly	Dr. h. Nagy-Czírok Károly	h. Nagy-Czírok Anikó
Szüts Jenőné Szondy Gabriella	Dr. Szondy Lászlóné	k. Galli Aladár	dédunokái
Dr. vitéz Szondy Lajos	kökényesdi Papp Marianne	k. Galli Loránd	Cajdács János és neje
h. Dux Károlyné	Dr. Szondy Istvánné	h. Dux Ernő	Dr. Francisci Dániel
Szondy Borbála	Kovács Ilona	h. Dux Márta	Dr. h. Nagy-Czírok Károlyné
Dr. k. Galli Károlyné	vejei, illetve menyei	Szondy Tamás	unokaöccse, unokavője,
Szondy Irén		Szondy Marianne	illetve unokamenyjei
Dr. Szondy László		Szondy Klára Katalin	
Dr. Szondy István		unokái	

Szondy (Ondrovitzky) János Jenő

K: 2121
Sz: 1887.
A.n.: Sztraka Irén

1918-ban a román megszállás alatt Békéscsabán elveszett a kolozsvári egyetemi lecke-könyve. Az 1930-as években Aradon volt gyógyszerész, ahol több „problémába” keveredett.

Egy cikk 1939-ből:

„A Wiener Pharmazeutische Wochenschrift nyomán a múltkor hírül adtuk, hogy Szondy János volt aradi gyógyszerértulajdonos ellen a román hatóságok eljárást indítottak. Most arról értesülünk, hogy valótlan az, hogy Szondy János aradi gyógyszerárában vény nélkül adtak volna ki kábítószereket. A bíróság Szondy János távollétében, anélkül, hogy védelmét előterjeszthette és jogi képviseléről gondoskodhatott volna, jogszabálysértéssel hozott ítéletet; az ítélet ellen Szondy megtette a szükséges lépéseket. Gyógyszertári jogosítványát azért vonták meg, mert nincs román állampolgársága.”²⁰

Sztraka Irén további -zömmel csak névről ismert – leszármazottjai:

2.1.2.2. Szondy (szül. Ondrovitzky) <u>Ilona Malvin</u> (1888.)	férje: hidaskürti Nagy-Czirok Károly (Baja, 1874.) tataháza <u>főjegyző</u>
2.1.2.2.1 Nagy-Czirok Gabriella (Tataháza, 1910. április 12.)	férje: Francisci Dániel orvos
2.1.2.2.1.1 Francisci Lenke	
2.1.2.2.1.2 Francisci Valéria	
2.1.2.2.2. Nagy-Czirok Károly	felesége: Somogyi Irén (h: 1939.)
2.1.2.2.2. Nagy-Czirok Anikó	férje: Toppantó István (h: 1965.)
2.1.2.3. Szondy (szül. Ondrovitzky) <u>Gabriella (Ella) Olga</u> (1890.)	1. férje: Szűts Jenő (1943-ban) 2. férje: Münstermann Ernő (1968-ban már nem élt)
2.1.2.4. Szondy (szül. Ondrovitzky) <u>Lajos</u>	felesége: Kováts Adél
2.1.2.5. Szondy (szül. Ondrovitzky) <u>Borbála Etelka Janka</u> (1895.)	férje: hochkirchi Dux <u>Károly Lajos</u> (Vajszló, 1890. január 30 – Békéscsaba, 1948.) <u>jegyző</u>
2.1.2.5.1 Dux <u>Ernő Lajos</u>	felesége: Csák Mária
2.1.2.5.1.1 Dux Ernő	felesége: Simor Adrienn
2.1.2.5.1.1.1 Dux Borbála	
2.1.2.5.1.1.2 Dux Ernő	
2.1.2.5.1.1.3 Dux Dömötör	
2.1.2.5.1.2 Dux László	felesége: Velcsov Katalin
2.1.2.5.1.2.1 Dux Veronika	
2.1.2.5.1.2.2 Dux László	
2.1.2.5.1.2.3 Dux Dorottya	
2.1.2.5.1.3 Dux Mária	
2.1.2.5.2 Dux Márta (esetleg Márton)	

²⁰ Gyógyszerészek Lapja, 1939., 316. oldal

A fentiek közül hidaskürti Nagy-Czirok Károlyról ezt találtam:

„Közs. főjegyző [Tataházán]. Baján 1877/1-ben született, a középiskolát Szekszárdon [végezte], jegyzői vizsgát Zomborban, államszámviteli vizsgát a bpesti egyetemen tett. Csányban aljegyző, Nagybajomban h. jegyző, Jánoshalmán s. jegyző, Bátmonostoron, Moholon aljegyző, 1909 óta van mai állásában. A Tűzoltó Szövetség; Polg. Lövészegylet, Lev[ente] Egylet elnöke, az O.K.II. [?] ügyv. igazgatója.”²¹

Nagy-Czirok Margit esküvői híre a Magyarország 1930. szeptember 6-i számában:

„Francziszczai Dániel dr., orvos, e hó 8-án tartja esküvőjét Tataházán (Bácsbodrog vármegye) hidaskürti Nagy-Czirok Gabriellával, hidaskürti Nagy Czirok Károly és neje Szondy Malvin leányával.”

Dux Károly életrajza:

„Főjegyző. Vajszlón. 1890-ben született, a középiskolát Pécsen elvégezve, közig. pályára lépett. Igalon volt gyakornok, majd elvégezve a közigazg. tanfolyamot, Bácsodason lett segédjegyző, majd Piroson h. jegyző, Deryán aljegyző, Bátmonostoron h. adójegyző. 1917 óta mátételkei főjegyző. Az orosz fronton harcolt és 52 hónapig orosz fogságban volt. Kis ez. v. é.-e van. A Levente testnevelési egyesület elnöke, a Gazdakör díszelnöke, a Tűzoltóegyesület parancsnoka, egyházi gondnok. Neje Szondy Borbála, gyermekei **Ernő** és Márton.”²²

A fent említett Dux Ernő (1926-2017) híres szegedi gyermekgyógyász volt. Haláláról így emlékezett meg a Délmagyarország:

„Ha majd egyszer valaki megírja Szeged gyermekegészségügyi ellátásának történetét, neve biztos aranybetűkkel ottlesz a legjobbak között. Egy város beteg gyermekeinek egészsége elsősorban a körzeti gyermekorvosok kezében van. [...]

Városunk gyermekegészségügyének háttérben meghúzódó „szürke eminenciása”, de mégis meghatározó vezéralakja Dux Ernő gyermekgyógyász főorvos 91 évesen itt hagyta több tízezer, immáron szülővé, nagyszülővé cseperedett betegét. [...]

Mint a Szegedi Városi Gyermekkorház Anya- és Gyermekvédelem körzeti főorvos-meghatározó érdemeket szerzett a városi gyermekorvosihálózat, a csecsemő- és

²¹ Magyar Városok, Vármegyék monográfiája

²² u.o., 1934.

Arcanum, 2026. április 24.

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarVarosokVarmegyekMonografiaja_014/?query=%22dux+k%C3%A1rly%22&pg=646&layout=s

gyermektanácsadás kiépítésében, több évtizedes működtetésében. Korát messze megelőzve fedezte fel az anyatej fontosságát, megszervezve az anyatejgyűjtő állomást. A magyar gyermekek egészségügyi ellátása Klebelsberg óta a világ élvonalába tartozott, védőoltásunk a legjobbak között volt. Ezt a nagy ívű munkát folytatta. A városba látogató svéd orvosokat is a 70-es években legjobban a városi csesemő-tanácsadás, védőnői hálózat érdekelte.”²³

ifj. Szondy Lajos II.

K: 2124
A.n.: Sztraka Irén
F: Kováts Adél

24

²³ Délmagyarország, 2017. március 20.
Arcanum, 2026. április 24.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Delmagyarország_2017_03/?query=%22dux+ern%C5%91%22&pg=288&layout=s

²⁴ dr. Galli Lóránt visszaemlékezése. In: Galli Károly: Az I. világháború forgatagában - Munkácsy Mihály Múzeum Közleményei 6., 207. oldal (Békéscsaba, 2015)

Hungaricana, 2026. április 24.

A fényképet a Gemini színezte ki.

„Az ifjabb Szondy Lajos – Szondy Irén egyik bátyja - aki tartalékos tüzér-főhadnagyként szolgált az I. világháborúban, s akivel az Apám [Galli Miklós] az orosz fronton is találkozott 1914-ben Galíciában. Lajos Nowemiasto-nál bátor tettével megfordította a vereségre álló ütközetet, és ezért Nagyezüst vitézségi kitüntetést kapott.”²⁵

Szondy Irén

K: 2127
A.n.: Sztraka Irén
F: késmárki Galli Károly I. (1883 -1973. január 16.)
H: Miskolc, 1968. január 15.

Irénről sem tudunk semmit, de férje híres közéleti szereplő volt mint a Magyar Élet Pártja egyik szellemi vezetője. Legyen elég egy idézet 1938-ból:

„[1938. október] hó 12-én este tartotta gyűlését a Békéscsabai Frontharcos Főcsoport Intézőbizottsága Galli Károly elnök vezetésével. Az elnök megnyitó szavaiban először is arra tért ki, hogy a békéscsabai frontharcos tábor legutóbbi gyűlése óta bekövetkezett az az öröndetes fordulat, hogy előreláthatólag vér nélkül kapjuk vissza az elszakított Felvidék magyarlakta területeit.

Megtört a trianoni szerződés, és lélekben máris együtt ünnepelhettük a felszabadult Ipolyság és Sátoraljaújhely népével. Mi frontharcosok rendületlenül bízunk kormányunk határozott fellépésének sikerében, és egyetlen frontharcos sem ülhet fel olyan csüggedt beszédeknek, amelyek szerint a mi kormányunk elkésett volna a magyar ügy kellő időben, és kellő eréllyel való rendezésétől.

Mi frontharcosok tudjuk legjobban, hogy mit jelent kitartani és tudjuk, hogy ki kell tartanunk, s az a kötelességünk, hogy egy emberként támogassuk kormányunkat emberfeletti munkájában. Hisszük és reméljük, hogy a kormány, vitéz Imrédy Béla miniszterelnökkel az élén, mindent megtesz annak érdekében, hogy a csehszlovák kérdés megoldása minden magyar embert kielégítő módon a lehető legrövidebb időn belül bekövetkezhessék.”²⁶

A következő idézetben Réthy Béla II. is említésre kerül.

²⁵ u.o., 205. oldal

²⁶ Körösvidék, 1938. október 14.

Arcanum, 2026. április 24.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Korosvidek_1938_10-12/?query=%22galli+k%C3%A1rly%22&pg=38&layout=s

„Kormányzó Urunk a legfényesebb fáklya minden magyar számára

[...]

Vitéz Lukács Béla és általában a vendégek nagy elismeréssel nyilatkoztak a nagyszerű békéscsabai [MÉP] pártnap kitűnő megrendezéséről, és arról a lelkes hangulatról, amely az egész nap eseményeit kimagaslóan jellemezte. Név szerinti s elismeréssel adóztak dr Galli Károly m. kir. kormányfőtanácsos kerületi elnöknek, **vitéz Réthy Béla városi pártelnöknek**, valamint dr Biró Zoltán vármegyei központi titkárnak és munkatársaiknak, akik valamennyien mintaszerűen látják el feladataikat.”²⁷

Ugorjunk vissza ca. 25 évet. Galli Károly katonatisztként részt vett az I. Világháborúban. Emlékiratai 2015-ben jelentek meg a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum Közleményeként. Ebben találtam ezt a fényképet, ami Galli Miklóst főhadnagyként ábrázolja.²⁸

²⁷ Körösvidék, 1941. június 9.

u.o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Korosvidek_1941_04-06/?query=TEXT%3D%28%22galli+k%C3%A1roly%22%29+DATE%3D%281941-01-01--1945-12-31%29&pg=278&layout=s

²⁸ Galli Károly: Az I. világháború forgatagában - Munkácsy Mihály Múzeum Közleményei 6. (Békéscsaba, 2015)

Hungaricana, 2026. április 24.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_BEKE_MMMK_06/?pg=8&layout=s

A fényképet a Gemini színesítette ki.

Békéscsaba, ahonnan az I. világháború forгатaga Galli Károlyt kiszakította, 1914-ben már több mint 42.000-es lélekszámú. Arad és Nagyvárad vonzásában élt, de vasúti csomópont voltának köszönhetően fejlődő malom-, nyomda- és textiliparral, valamint két téglagyárral is rendelkezett. Kövezett központja és néhány utcája, az ott emelkedő emeletes épületek, gimnáziuma és más iskolái jelezték a városiasodást. A Múzeum, a Liget, a színháznak is otthont adó Vigadó, a **Fiume Szálló** és más intézmények kellő szórakozási lehetőséget nyújtottak az országos méretekben vékony, de a helyi társadalom életében annál jelentősebb szerepet vivő polgári középosztálynak, ahova Galli Károly is tartozott. A háború előtt életéből nem is hiányzott „...a jó társaság, a jó kedély gondtalansággal párosulva”.²⁹

A visszaemlékezésben említésre kerül Réthy Béla II. is, és szökése 1919-ben a brassói román internáló táborból:

„Már aznap délután **Réthy Béla** barátom megszökött. Érdeklődésemre a szemtanúk így beszéltek el: Béla a kijárat közelében ődöngött. Valószínűleg alkalmat lesett a kiszökésre. Észrevette, hogy egy civil, munkás külsejű román feltartóztatás nélkül ment ki a laktanya kapuján. Ekkor Béla barátunk a zsebéből kivett egy román katonai sapkát és a fejébe nyomta, majd az őrré rá sem hederítve közömbös képet vágva, egyszerűen kilépkedett a kapun. Az őrt azt hitte, valami román küldönc megy ki. Béla már szabad lett - sóhajtottam fel.”³⁰

Még egy idézet Galli Miklós visszaemlékezéséből. Ez a részlet a feleségével, Szondy Irénnel való megismerkedéséről szól, amire valószínűleg 1919. végén kerülhetett sor:

„Szorgalmasan látogattam a társaságomhoz tartozó lányokat. Az összejövetelek alkalmat adtak új ismeretségek kötéséhez.

Egy alkalommal a korzóról hazakísértem Szondy Boriskát, egy feltűnően szép, nyúlánk leányt, aki iránt az Édivel történt szakítás után melegen érdeklődtem. A kapunál Boriska behívott hozzájuk. Akkor nem is sejtettem, hogy a Végzet vezeteli léptei-met. Ugyanis benn a szobában találkoztam Boriska húgával, a 20 éves, nemrégén maturált gyönyörűséges **Irénkével**, - becenevén Pipivel, amint éppen Galgóczy Manci osztály- társnőjével valami kirándulást beszélt meg.

Pipi üde szépsége az első pillanatban lenyűgözött és teljesen hatalmába kerített. Bár többször megfordultam már házuknál, mégis vele eddig nem találkoztam, mert ő az idősebb eladó leány, Boriska mellől még a gyermekszobába volt visszaszorítva. Az érettségi vizsgája után Pipi azonban kinőtt a gyermekszoba fogságából.

²⁹ u.o.

³⁰ u.o., 165. oldal

- Jöjjön Károly a másik szobába, hogy ne zavarjuk Pipiéket - szólt Boriska.

Magára hagytuk a két osztálytársnőt, és elbeszélgettünk Boriskával egy rövid ideig. De gondolataim máshol jártak. Azokat Szondy Irén, ez a bájos teremtés foglalkoztatta. Fel-feltűnt előttem kifogástalan vonalú termete, szép barna haja és szeme, és a belőle kiáradó kedvesség.

Ezen első találkozásunk után még 3 esztendő múlt el, mire elkövetkezett nekem az idő teljessége, és Szondy Irén a szerető feleségem lett.”³¹

Galli Aladár

K: 2127 1
Sz: 1923. augusztus 5.
A.n.: Szondy Irén
F: Béla Vali (1940-2023.)
H: 2003.

Galli Károly és Szondy Irén idősebb fia.

„Középiskolai tanulmányait az evangélikus gimnáziumban kezdte. 1941-ben érettségizett. Talán a neves elődök (anyai nagyapja dr. Szondy Lajos járási tisztifőorvos, a másik nagyszülő iskolaigazgató, ükapja a békéscsabai kórház névadója, **dr. Réthy Pál**, dédapja pedig **Sztraka Ernő** városi főépítész volt) és az igazságérzete predesztinálták őt arra, hogy Budapesten megkezdje egyetemi tanulmányait és jogi pályára lépessen.

A rendszer igyekezett az értelmiséget menteni a háborútól, de amikor a nyilasok hatalomra kerültek, megszűntek a kedvezmények, behívták katonának. A második világháború európai befejezése előtt néhány nappal, 1945. április 30-án München mellett amerikai fogságba esett egy kenyérsákkal, egy csajkával és fél kiló sóval, amit később élelemre cserélhetett. 1946. február 2-án szabadult, előző nap kiáltották ki Magyarországon a köztársaságot.

A szigorlatokat ekkor tette le, és 1947-ben summa cum laude doktorált. Miután édesapja (dr. Galli Károly) a kormánypárt [MÉP] választókerületének elnöke volt, az ötvenes években őt lecsukták, édesanyját internálták.

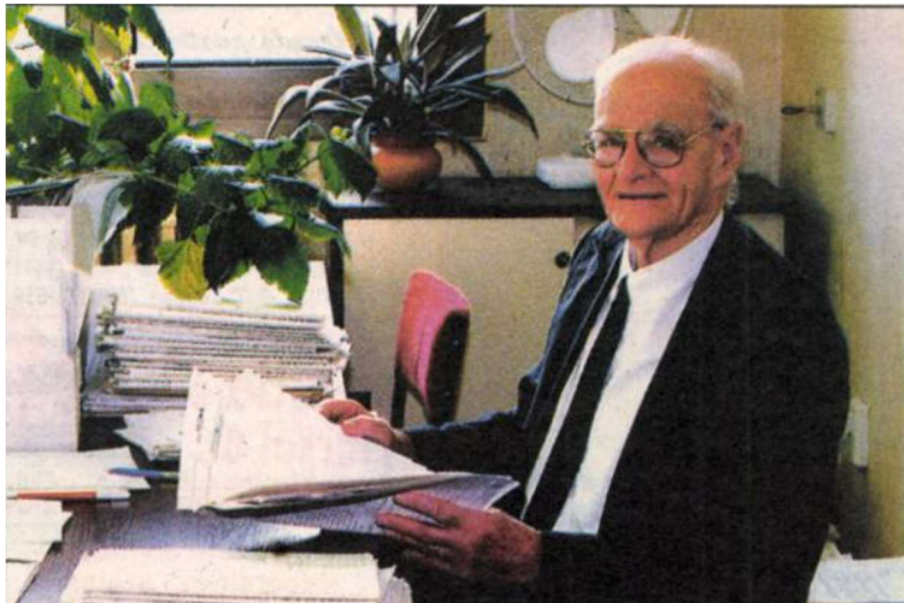
³¹ u.o., 194. oldal

Dr. Galli Aladár Budapest egyik elit ügyvédi közösségében szerzett joggyakorlatot és tett ügyvédi vizsgát. Egy ideig a békéscsabai ügyvédi közösségben dolgozott, 1956 után a Kádár-korszak politikailag megbízhatatlannak tartotta, ezért eltiltották hivatásától.

1958-ban vette feleségül Béla Valériát (Béla Vali újságíróként lett ismert a megyei lapnál). A házasságból 1960-ban **Zsolt** (ő jelenleg [2015-ben] a Békéscsabai Alföld Vívó Akadémia vezető edzője, tanítványai között van olimpiai 5. helyezett, Európa-bajnok, és világbajnok is...). 1964-ben **Diána** érkezett a családba (ő középiskolai tanulmányai után talált párra, s azóta is Siófokon él).

Dr. Galli Aladár 1961-től az Ipari Szövetkezetek jogi irodájában dolgozott, s innen vonult nyugdíjba 1989-ben. A rendszerváltás után nyugdíjasként a Kárpótlási Hivatal vezető jogtanácsosa volt. 2003-ban hunyt el.”³²

A következő fénykép egy 1997-ben megjelent nagy életút interjúból származik:³³

Feleségével, Béla Valival a 2010-es években többször leveleztem a családfával kapcsolatban. Ő jónevű régiós újságíró volt, egészen 2023. évi haláláig.

³² u.o. 214-215. oldalak

³³ Aranydiploma a kisemberek ügyvédjének
Békés Megyei Hírlap, 1997. december 24-26.
Arcanum, 2026. április 25.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesMegyeiNepujsag_ADT_1997_12/?query=Aranydiploma+a+kisemberek+%C3%BCgyv%C3%A9dj%C3%A9nek&pg=362&layout=s

„Vali 1986-ban került a Békés Megyei Hírlap jogelődjéhez, a Békés Megyei Népújsághoz, és nyugdíjba vonulásáig a lapnál dolgozott, meg sem fordult a fejében, hogy máshova menjen. Igazi oknyomozó riporter volt, utánajárt a kisemberek problémáinak, és akkor sem adta fel, ha napokat, sőt, heteket kellett mennie az adott témában. Bízta benne, szerették az emberek. Adtak neki témákat, de ő is mindig talált magának. Egyike volt azoknak a lapnál, akinek az írásait keresték, várták az olvasók, mert valóban róluk, nekik szóltak a cikkei. Érdekesen, közérthetően, beleéléssel és egyéni stílusban írt.

Könyve, a Leporolt riportok igazi bestseller lett, a szó nemes értelmében. Izgalmas és igaz történeteket tartalmaz. Vali bemutat benne emberi sorsokat, különleges helyzeteket. A közélet kevésbé látható dimenzióit is feltárja, úti beszámolókat is közread. Olyan bűneseteket is az olvasó elé tár, melyek megdöbbenették a megye lakosságát.”³⁴

Már majdnem tovább léptem, amikor az Arcanum „feldobott” egy váratlan cikket 2000-ből. Ebben Béla Vali arról beszél, hogy a kiscgazdapárt színeiben indulni készül Békéscsaba polgármesteri címéért. Még egy mosolygós fotó is szerepel a cikkben:³⁵

³⁴ Beol.hu 2026. április 25.

<https://www.beol.hu/helyi-kozelet/2023/01/bela-vali-emlekere>

³⁵ Kollégánk politikai színre lép

Békés Megyei Hírlap, 2000. április 1-2.

Arcanum, 2026. április 25.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesMegyeiNepujsag_ADT_2000_04/?query=%22b%C3%A9la+vali%22&pg=4&layout=s

Színezés és a háttérben ólálkodó személyek eltávolítása: Gemini. A kép jobb oldalán Torgyán József.

Galli Zsolt

K: 2127 11
Sz: 1960. március 2.
A.n.: Béla Vali (1940-2023.)
F: Czagányi Erika tanárnő

Galli Lóránt

K: 2127 2
Sz: Békéscsaba, 1927. augusztus 16.
A.n.: Szondy Irén
F: Siklósi Zsuzsa
H: 2011.

„Lóránt a II. világháborút és Budapest ostromát édesapjával [Galli Károly] együtt még gyermekfejjel vészelte át Budapesten. Az ostrom után orosz fogságba is került, Szibériába akarták vinni, de Budafokon igen bátor és szinte csodával határos módon sikerült megszöknie a vonatról.

Lórántnak sikerült elvégeznie Szegeden és Budapesten az orvosi egyetemet 1951-ben. Innentől a Szegedi Szemklinikán dolgozott 1965-ig, amikor is sikerrel pályázta meg a miskolci Semmelweis Kórház szemészeti osztályának főorvosi állását, amelyet 30 éven át, 1994-ig osztályvezető főorvosként vezetett.

Orvosi pályáján a legfontosabb teljesítmény a műlencse beültetéshez fűződik. A szegedi Szemészeti Klinikán végezte el az első hazai műlencse beültetést 1962-ben. Miskolci munkahelyén gyakorlattá tette a műlencse alkalmazását, majd 1985-ben sikeresen megvédte kandidátusi értekezését „Műlencse beültetés egyoldali aphakiában” címmel, egyben megkapta a címzetes egyetemi docens címet.

Nyugdíjazása után optikusüzletekben rendelt egészen 2008-ig, 81 éves koráig. Pályája során több ezer betegének adta vissza a látását és többeknek mentette meg az életét.

1969-ben nősült, felesége Siklósi Zsuzsanna. Két gyermekük született, **Károly** 1969-ben, ő ma [2015-ben] Budapesten él, településfejlesztési szakértőként és projektmenedzserként dolgozik, és követte apját a hegyek iránti szenvedélyében, eddig két könyve jelent meg: *Kalandozások a Júliái - Alpokban* (szerző, szerkesztő), *Csodaszép Szlovénia* (társszerző, szerkesztő). **Andrea** 1970-ben született és

Miskolcon, Waldorf iskolában történelem-biológia szakos középiskolai tanár, több tankönyv szerzője, társszerzője.

Lóránt pártnak sem a rendszerváltás előtt, sem utána nem volt tagja, ami miatt 1990 előtt sok hátrány érte. Ezt tudományos teljesítményével és gyógyító tevékenységével tudta ellensúlyozni.

Nagyon szerette a természetet, a hegyeket és a hegyi túrázást, amit egészen haláláig műveit. Főleg a Bükk-hegységet járta, e hegység ősember barlangjainak jó ismerője volt. Az 1980-as években részt vett a civil természetvédelemben, a B.A.Z. Megyei Természetvédelmi Egyesület egyik alapítója és elnöke volt. Aktív életmódjának köszönhetően szellemi és fizikai frissességét haláláig megőrizte. 2011-ben hunyt el.”³⁶

Galli Károly II.

K: 2127 21
Sz: Miskolc, 1969.
A.n.: Siklósi Zsuzsa
F: Todorovic Tamara manager

Most visszaugrunk három generációt.

Tarján (Sztraka) Ernő

K: 216
FS: GHVQ-6P7
Sz: 1874. december 24.
A.n.: Réthy (Schlotterbeck) Etelka I.
F: Boda Margit (1887. március 9 – 1958. április 23.)
E: 1907. november 4.
H: 1962. december 20.

Vezetéknevét 1896-ban változtatta “Tarján”-ra, ami azért zavaró egy kicsit, mert testvére Ödön 1928-ban „Szőké”-re változtatta a nevét

³⁶ Galli Károly: Az I. világháború forgatagában - Munkácsy Mihály Múzeum Közleményei 6. (Békéscsaba, 2015), 215-216. oldal
Hungaricana, 2026. április 24.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_BEKE_MMMK_06/?pg=8&layout=s

Tarján Ernő elismert mérnök volt, aki még 80 éves korában is dolgozott. 1956-ban kapta meg a gyémánt-diplomát. Az eseményről így számolt be a helyi sajtó:

„Az öregség nem érdem. Csupán az élet rám bízott szikrájának vagyok hű sáfárja. A vízügyi mérnök dolga is nagyon szép, de egész embert kívánó hivatás. Még akkor is, ha külső tényezők következtében kudarc is éri az embert... „

Ilyen volt az, amikor annakidején elkészítette több évtizede a Velencei-tó vízszintjének emelési tervét, de a fontos munkát végrehajtás helyett „lefújták”. Tevékeny munkával teli életre tekint vissza Tarján Ernő. Főleg a dunántúli megyékből számtalan „vízi munkálat”: lecsapolás, alagcsövezés, öntözőcsatornák, halastavak tervezése, savanyú rétek javítása, a gyárak szennyvizének tisztítása fűződik nevéhez. 1896 nyarán kapta meg mérnöki diplomáját.

Apja [Sztraka Ernő] szintén mérnök volt, de fia is az. Tarján Ernő ma is járja a Vízügyi Igazgatóság három megyére kiterjedő szakterületét: vasúton, autóval, vagy gyalog a feladattól függően. 1933-ban nyugdíjba ment s 1950-ben újra folytatni kezdte mérnöki hivatását. Talán azért is, mert ezt vallja:

„Munka az éltető fűszere az életnek. Az iskolában, az egyetemen sok egyenletre megtanítják az embert, de egyet csak később tanul meg: Az élet annyi, mint munka. Célirányos munka a szeretet jegyében, az emberek boldogulására...”³⁷

Egy 1988. évi újságcikkben további információkat találunk a Sztraka mérnökök három generációjáról:

„[Tarján Ernő] az első világháborúban két évet töltött az olasz hadszíntéren, ahol hadállások kiépítésén dolgozott.”³⁸

³⁷ Fejér Megyei Hírlap, 1956. szeptember 7.

Arcanum, 2026. április 27.

https://adt.arcanum.com/hu/view/FejerMegyeiHirlap_1956_09/?query=%22tarj%C3%A1n+ern%C5%91%22&pg=30&layout=s

³⁸ Emlékezünk a Csaba (Fiume) szálló alkotójára

Békés Megyei Népújság, 1988. október 22.

Arcanum, 2026. április 27.

A fénykép is onnan származik, amit a Gemini volt kedves kiszínezni.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesMegyeiNepujzag_ADT_1988_10/?query=%22tarj%C3%A1n+ern%C5%91%22&pg=158&layout=s

Tarján László

K: 2161
Sz: 1920.
A.n.: Boda Margit
H: 1981.

„Tanulmányait 1946-ban fejezte be a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán. A Hídépítő Vállalatnál állott munkába, és részt vett az Erzsébet híd roncsainak kiemelési munkáin, majd néhány vidéki hídépítést vezetett. Az 1950-es évek elején Dunaújváros és a Dunai Vasmű kivitelezését vezette.

1954-ben az ÉM. 4. sz. Mélyépítő Vállalat főmérnöke Balatonalmádiban, 1961-ben az ÉM 1. sz. Mélyépítő Vállalatához került, ahol a Dunai Cement- és Mészmű építésének kivitelezéseit irányította. A vállalat főmérnöke, majd igazgatója lett. 1964-ben a vállalati összevonás által létrejött mélyépítő vállalat igazgatója 1980-as nyugállományba vonulásáig.”³⁹

Tarján (Sztraka) Jenő Tibor

K: 217
Sz: 1879. december 10.
A.n.: Réthy (Schlotterbeck) Etelka I.
F: Bakó Dorottya
H: 1945. február 7

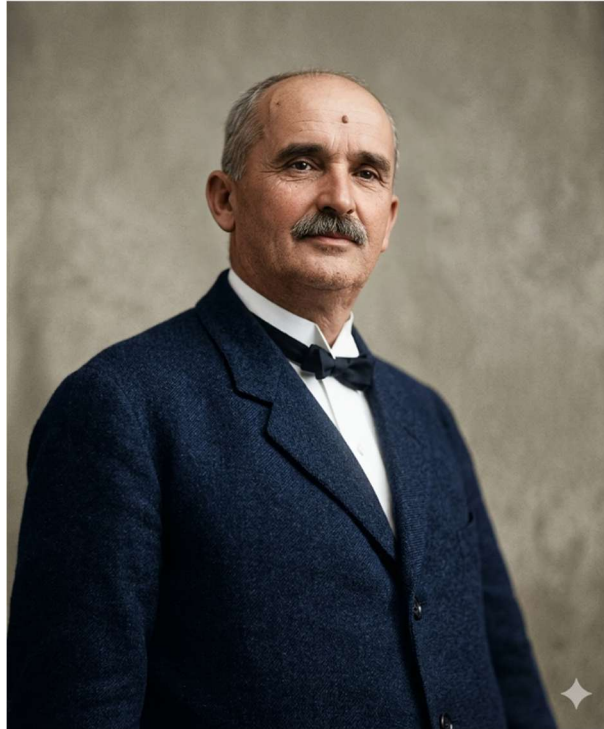
Ügyvéd és híres ornitológus volt.

„Gimnáziumi tanulmányait Békéscsabán és Szarvason végezte. A kolozsvári és a budapesti tudományegyetemen jogi tanulmányokat folytatott. Joghallgatóként 1902-ben bekerült az aradi ügyvédkamara ügyvédjelöltjei közé. A gyakorlatot dr. Igaz Pál [Jung Olga unokatestvérének a férje] békési ügyvédnél töltötte. 1905-ben a Kolozsvári Tudományegyetemen a jogtudományok tudorává választották. 1908-ban ügyvédi végzettséget szerzett.

Kolozsvárott ismerkedett meg Vönöczky-Schenk Jakabbal, a Madártani Intézet későbbi igazgatójával, akinek hatására kezdett el a madarakkal foglalkozni. 1899-ben az Ornitológiai Társulat oklevéllel jutalmazta Tarján madártani publikációs tevékenységét. 1901 októberében önkéntes katonai szolgálatra vonult az 1. tiroli

³⁹ u.o.

vadászezredhez Innsbruckba. 1907-ben pisztolypárbajt vívott Vajda Jenő csabai állatorvossal, sebesülés nem történt. Nagyréti tanyáján baromfigazdaságot alakított ki. A Dél-magyarországi Baromfi-, Galamb- és Házinyúltenyésztők Egyesület 1936-os kutyakiállításán kitűnő osztályzást kapott Ráró nevű kutyája.

Munkássága

Tarján Tibor ügyvédi munkája mellett egész életen át a madárvilág tanulmányozásával foglalkozott. 1899. november 25-én a Békéscsabai Múzeum-Egyesület alapítói között szerepelt. Még egyetemista korában körülbelül 100 darabos tojásgyűjteményt ajándékozott a múzeumnak, amely ma már nem létezik. Emellett madárpreparátumokat is adományozott a múzeumnak. Évente nagyjából 25–50 preparátummal gyarapította a tárat. 1925-től a II. világháború kitöréséig vezette az újjászervezett múzeum Természettudományi Tárát.

Maga is vadászott, Dobozon az 1. számú vadászterületet bérelte. Megfigyeléseit írásban rögzítette, amik a Magyar Madártani Intézet évkönyvében és az Aquila című folyóiratban jelentek meg. Kiváló viszonyban állt vadászokkal, madárszakértőkkel és preparátorokkal. A madárvédelemről többször előadást tartott a Békéscsabai Múzeum-Egyesület előadássorozata keretében, ahol felolvasott A madarak hasznáról és védelméről című írásából is. Madártani gyűjtésének és megfigyeléseinek területe elsősorban a békéscsabai alvégi legelő és annak folytatása, az ókígyósi puszta és a Naggyöp volt.

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum természettudományos gyűjteményének létezése Tarján Tibor madártani és muzeológiai munkásságának köszönhető. Kezdeményezte az Országos Állatvédő Egyesület csabai fiókjának létrehozását. Az alapító ülésre 1910. február 3-án került sor. Az ügyészi feladatokat Tarján végezte és ő volt a madárvédelmi szakosztály ügyvezetője is.⁴⁰

Réthy (Schlotterbeck) Mária Antónia

K:	22
FS:	LH43-421
Sz:	Békéscsaba, 1842. április 29.
A.n.:	Meyer Rozália (1821 – 1883. október 2.)
F:	Sztraka György
E:	1892. szeptember 10.
H:	1925. február 16.
R:	Réthy Béla I. unokatestvére

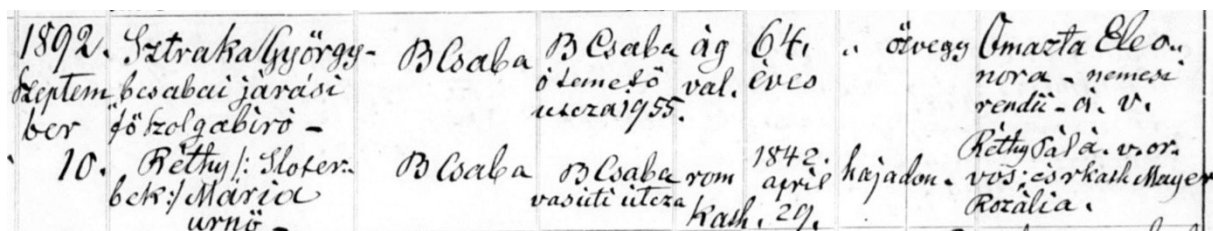
⁴⁰ BékésWiki, 2026. április 27.

[http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Tarj%C3%A1n_Tibor_\(1879%E2%80%931945\)](http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Tarj%C3%A1n_Tibor_(1879%E2%80%931945))

A Gemini által javított fénykép is onnan származik.

Az előző oldalon látható képen Réthy Mária és férje, Sztraka György (Sztraka Ernő építész bátyja) szerepelnek.⁴¹ Az esküvőre 1892-ben került sor, amikor Mária már 50 éves volt. Ez magyarázza, hogy a házaspárnak nem születtek gyermekeik. Sztraka Györgynek ez már a harmadik házassága volt, korábbi feleségei 1859-ben és 1890-ben hunytak el.

A házassági anyakönyvi bejegyzés:

Máriáról nincs információnk, férjéről annál több. Például katonai múltjáról ezt találtam:

„1848. okt. 8. Békéscsabán honvéd önkéntes lesz, a 30. zászlóaljhoz osztják be.
1849. jan. - hadnagy, jún. 9. - főhadnagy az 58. zászlóaljnál a bányai (V.) hadtestben, a borosjenői fegyverletételig. Arad illetve Temesvár ostrománál szolgált.

1890. (ekkor főszolgabíró Békéscsabán) a Békés megyei Honvédegylet tagja. 1904. februárjában kitüntetik a Ferenc József-rend lovagkeresztjével.”⁴²

⁴¹ A két kép a Réthy Pál családját ábrázoló tablóról lett kivágva és a Gemini által feljavítva.

⁴² Arcanum, 2026. április 27.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Bona-bona-tabornokok-torzstisztek-1/hadnagyok-es-fohadnagyok-az-184849-cvi-szabadsagharcban-2/sz-1CF9/sztraka-gyorgy-1EE0/>

Az 1904. évi kitüntetésről így számolt be a „Békés” c. újság:

„Lukács György dr. főispán a közgyűlést a megjelentek üdvözlése mellett megnyitotta, majd örömmel jelentette, hogy Sztraka Györgyöt, a békéscsabai járás nyugalmazott főszolgabíróját, a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül, a királyi kegy a **Ferencz József rend lovagkeresztjével** tüntette ki. A legfelsőbb elismerés ezen megnyilatkozása nemcsak a tisztviselők körében keltett igaz örömet, de meglelégedéssel vett arról tudomást a vármegye minden lakosa és így a törvényhatósági bizottság minden tagja is.

Szép szavakkal méltatva Sztraka György hosszú közpályáján szerzett érdemeit, örömet fejezi ki a felett, hogy a királyi kitüntetés jelvényét az érdemes férfiú mellére tűzheti, amit azzal az őszinte kívánsággal tesz még, hogy Sztraka György a jelvényt még az éveknek hosszú során át viselhesse és meglelégedésben, friss jó egészségben élvezze a vármegye közönségének osztatlan tiszteletét és szeretetét. (Éljenzés.)

Sztraka György megindultan mondott köszönetét az uralkodói tényért, amely az ő személyét elismerésére méltatta és amely azt a kötelességet hárítja reá, hogy életének még hátralevő részét tőle telhetőleg hasznos munkával töltse el és a közjó előmozdítására szentelje. Köszönetét mondott a vármegye főispánjának is jóakarató közbenjárásáért.”⁴³

Egy sztori a főszolgabíróról:

„Sztraka, a céllövő.

Délidő volt. A szarvasi kövesutat javító munkások a Kismegyer-tanyai iskola árnyékában ebédelnek. Közöttük van az iskola tanítója, Bohus László is.

Ebéd után megindul a beszélgetés. A szót Vasas útkaparó viszi. Éppen Sztraka főszolgabíróról van szó.

Egyszer is vadászaton voltunk. Én is mint hajtó. Amikor elvégeztük az első kört, letelepedtünk falatozni. Miután elláttam magam, rágyújtottam a pipára. Tudjátok, csak olyan garasos pipa volt. Egyszerre csak megjelenik ott Sztraka, kezében puska. Rám kiált:

- Dobd fel azt a pipát!

⁴³ Békés, 1904. március 6.

Feldobom, céloz, durr! Csak úgy repültek szanaszét a cserépdarabok.

- Itt egy korona! - hajította elém.

Mert hát ilyen ember volt az öreg Sztraka.”⁴⁴

Réthy Vilma Terézia

K:	26
Sz:	Békéscsaba, 1852. február 7.
A.n.:	Meyer Rozália (1821 – 1883. október 2.)
F:	Jung Károly
E:	1873. november 12.
H:	1893.
R:	Réthy Béla I. unokatestvére

Vilma 20 éves volt, amikor 1872. december 2-án részt vett egy műkedvelő színelőadáson és az azt követő „táncvizsgalom”-ban, ami hajnali ½ 3-ig tartott.⁴⁵

Kevesebb egy évvel később Vilma már férjhez is ment:

„**Hymen.** Csabán e hó [1873. november] 12-én vezette oltárhoz **Jung Károly** kun-madarasi gyógyszerész **Réthy Vilma** kisasszonyt, dr. Réthy Pál szép és kedves leányát. Sok boldogság a szép frigyhez.”⁴⁶

A házaspárról többet sajnos nem sikerült kideríteni. Azt tudjuk, hogy összesen öt gyermekük született.

Jung Olga

K:	261
Sz:	Békéscsaba, 1874. augusztus 28.
A.n.:	Réthy Vilma
F:	Igaz Pál
E:	1895. október
H:	Békés, 1949. április 18.

⁴⁴ Békési Élet, 1979.

Arcanum, 2026. április 27.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesiElet_1979/?query=Mert+h%C3%A1t+ilyen+em-ber+volt+az+%C3%B6reg+Sztraka&pg=228&layout=s

⁴⁵ Békés, 1872. december 8.

Arcanum, 2026. április 28.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Bekes_1872/?query=%22r%C3%A9thy+vilma%22&pg=145&layout=s

⁴⁶ u.o., 1873. november 16.

https://adt.arcanum.com/hu/view/Bekes_1873/?query=%22r%C3%A9thy+vilma%22&pg=184&layout=s

„**Hymen.** Néhai Jung Károly gyógyszerész és birtokos kedves leányát, **Jung Olga** úrhölgyet hétfőn délután vezeti oltárhoz a csabai róm. kath. templomban **dr. Igaz Pál**, a békési ügyvédi kar egyik jeles tagja.”⁴⁷

Egy fontos hír 1897-ből:

„**Zászlószentelés.** A békési újonnan alakult „Bánáti első olvasó kör” saját könyvtára javára folyó évi június hó 7-ik napján saját helyiségében zászlószenteléssel egybekötött táncmulatságot rendez. A zászló-anyai tisztet **dr. Igaz Pálné szül. Jung Olga** fogadta el.”⁴⁸

Lányuk **Igaz Sára** (*Szeghalom, 1896. július 27.) 1920. január 10-én ment férjhez **dr. Miskey-Jugovics Andor** ügyvédhez (*1888.). A férjnek ez a második házassága volt: Korábban, 1917-1919. között Csathó Gitta színésznő volt a felesége.

Réthy Vilma és dr. Igaz Károly további leszármazottjai

2.6.2. Jung Margit (1876 – 1962. június 21.)	férje: Velcsov Géza (1874.)
2.6.2.1. Velcsov Zsófia	férje: Baross Sándor
2.6.2.1.1. Baross Erzsébet	férje: Kovács András
2.6.2.2. Velcsov Erzsébet (ca. 1908 – Jászvásár, 2011. június) „cécei volt földbirtokosné”	férje: Zathureczky Péter
2.6.2.2.1. Zathureczky Péter	
2.6.2.2.2. Zathureczky Sándor	
2.6.2.2.3. Zathureczky Zsófia	
2.6.3. Jung <u>Ilona</u> Bartolomea (1879. július 17.)	férje: Forster (<i>Forszter</i>) Sándor
2.6.4. Jung Károly II. joghallgató (1883. június 14. – Nagyvárad, 1909. augusztus 25.)	felesége: P. Pap Gizella
2.6.4.1. Jung Károly III. (1909 – Debrecen, 1911. augusztus 8.)	
2.6.5. Jung Pál (1883. június 14.)	

⁴⁷ u.o., 1895. október 20.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesmegyeiKozlony_1895/?query=%22jung+olga%22+igaz&pg=78&layout=s

⁴⁸ Békésmegyei Közlöny, 1897. június 6.

Arcanum, 2026. április 28.

https://adt.arcanum.com/hu/view/BekesmegyeiKozlony_1897_1/?query=%22jung+olga%22+igaz&pg=217&layout=s

A fentiek közül csak a Velcsov családról van érdemi információm. Az első hír 1927-ből:

„**Velcsov—Baross-nász.** Az aradi Minorita-templom orgonája az esti órákban ünnepi zsolozsmákat zengett. Két előkelő aradi család gyermekei esküdtek egymásnak örök hűséget a Minoriták templomában, amelynek hatalmas hajója zsúfolásig megtelt a két család tisztelőivel, barátaival és rokonaival. **Bellusi Baross Sándor**, az aradi Baross-család egyik tagja tartotta esküvőjét **Velcsov Zsófikával**, dr. Velcsov Géza aradi ügyvéd, földbirtokos, az aradi magyarság egyik vezető tagjának leányával.

A fényes esketés szertartásait dr. Lakatos Ottó plébános végezte, aki az esküvő után gyönyörű beszédet intézett a fiatal párhoz. Az egyházi ünnepek után dr. Velcsov Géza lakásán vacsora volt, amelyen a Velcsov-, a Baross-, báró Andrányi- és Forster-család tagjain kívül dr. Pazsitny Bonaventura, a minorita-rend főnöke és dr. Lakatos Ottó plébános vettek részt. Az ünnepélyes esten vakító fényben úszott a Velcsov-ház és a feldíszített ebédlőteremben, az összegyűlt vendégek meleg szeretettel ünnepelték az ifjú párt. A polgári esküvőt még az elmúlt hét csütörtökén tartották meg, amelyen tanúk voltak: Baross Zsigmond, volt aradi árvaszéki ülnök és Forster Sándor szőlőbirtokos, állami gazdasági intéző. A fiatal pár ma este elutazott Aradról és útjuk első állomása Pécs lesz.”⁴⁹

Velcsov Gézát 1930-ban Arad alpolgármesterének választották:

„Ezután sor került a polgármesteri állás betöltésére. Vlad korelnök bejelenti, hogy Lutoi Cornel dr. 38 szavazattal egyhangúlag polgármesternek választott. Az alpolgármesteri állásra Raicu Aurel dr.-t szintén egyhangúlag választották meg, míg a másik alpolgármester választásánál **Velcsov Géza dr.**, a magyar párt jelöltje, csak 32 szavazatot kapott. Nyilvánvaló, hogy a liberális tanácsosok, akiknek száma hat, húzták ki Velcsov nevét. Állandó választmányi tagoknak három kormánypártit [választottak], a magyar pártból dr. Széli Lajos nyugalmazott táblabíró (29 szavazattal).”⁵⁰

⁴⁹ Aradi Közlöny, 1927. november 15.
Arcanum, 2026. április 29.

https://adt.arcanum.com/hu/view/AradiKozlony_1927_11/?query=velcsov+baross&pg=109&layout=s

⁵⁰ Ellenzék, 1930. május 17.

Ki gondolná, hogy Aradon 1930-ban még strand szépségversenyt is rendeztek:

„Barabás Béla a régi függetlenségi pártvezér volt az aradi strand-szépségverseny elnöke.

Az Aradi Közlöny rendezésében augusztus 24-én folyt le az aradi strand-szépségverseny, amely valóságos társadalmi eseménye volt Aradnak. A zsűri tagjai a következők voltak: Barabás Béla dr. képviselő, elnök, Széli Lajos dr., **Velcsov Géza dr. Arad h. polgármestere** [...]. Barabás Béla dr. elnök az izgalmasan vidám verseny lefolyása után kihirdette a zsűri ítéletét, amely szerint Arad 1930-as strand-királynője Vigh Ibolyka lett. Udvarhölgyei: Reichel Lulu és Surhoff Gréti.”⁵¹

„Szerencsére” találtam egy fényképet is az eseményről:⁵²

1932. októberében a másik Velcsov lány is férjhez ment Aradon:

„Házasság. Ma délelőtt érdekes házasságkötés zajlott le a városi anyakönyvi hivatalban. **Velcsov Erzsé**, dr. Velcsov Géza aradi ügyvéd, volt helyettes polgármester leánya és **alsózaturcsai Zathureczky Péter** földbirtokos kötöttek házasságot. Az esketést maga dr. Botioc Elek átmeneti bizottsági elnök végezte. A tanúk dr. Posgay István és **Réthy Jenő** voltak.”⁵³

Réthy Jenő aradi nyomdász Réthy Lipót unokája volt, azaz Velcsov Erzsé édesanyjának (Jung Margit) másod-unokatestvére. Jenővel még találkozunk a későbbiekben.

⁵¹ Színházi Élet, 1930., 38. szám, 51. oldal

⁵² Gemini, 2026. április 29.

⁵³ Erdélyi Hírlap, 1932. október 7.

Arcanum, 2026. április 29.

https://adt.arcanum.com/hu/view/ErdelyiHirlapArad_1932_10/?query=velcsov+zathureczky&pg=70&layout=s

Az utolsó hír Aradról 1935-ből:

„Az aradi társadalom egyik ismert és becsült tagja elhagyja a közeli napokban városunkat. **Dr. Velcsov Géza** ügyvéd likvidálja irodáját és egyik leányához költözik Budapestre. Velcsov Géza dr. még nem régen tevékeny tagja volt a közéletnek. Arad városának több ízben alpolgármestere, a Magyar Pártnak éveken át alelnöke volt és a háború előtti világban a függetlenségi pártnak oszlopos és harcos tagja.

Három évtizeddel ezelőtt mint polgármesteri titkár kezdte meg nyilvános tevékenységét, majd ügyvédi irodát nyitott és Podgorián jelentős szőlőterületen gazdálkodott. Dr. Velcsov Géza nemrég megbetegedett és orvosai tanácsára visszavonult a közszepléstől, annál is inkább, mert a legnagyobb nyugalmat ajánlották neki. A neves ügyvéd és közszeretnek örvendő kisebbségi politikus Aradról való elköltözését nagy sajnálkozással vették tudomásul barátai és számos ismerőse.”⁵⁴

A legutoljára 1932-ben említett **Velcsov Erzsébet** fantasztikus kort ért meg, és **103 éves korában** hunyt el Jászvásáron. A gyászjelentés szerint „céckei volt földbirtokosné” volt a „foglalkozása”.⁵⁵

„Cécke (Țețchea) falu Bihar megyében, Partiumban, Romániában, az azonos nevű község központja. A Réz-hegység alatt, a megye középső részén helyezkedik el, a Sebes-Körös bal partján, 32 km-re Nagyváradtól.

A középkorban vásáros hely volt, melynek piacán hármaskikiáltás útján idézték törvény elébe a megjelenni vonakodó peres feleket. Az 1800-as évek elején a Beöthyek birtoka volt, a 20. század elején pedig **Zathureczky Istvánnak** volt itt nagyobb birtoka és csinos úrilaka.

1910-ben 611 lakosából 367 magyar, 238 román volt. Ebből 37 római katolikus, 59 református, 455 görögkeleti ortodox volt.”⁵⁶

⁵⁴ Erdélyi Hírlap, 1935. június 19.

u.o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/ErdelyiHirlapArad_1935_06/?query=%22velcsov+g%C3%A9za%22+arad&pg=175&layout=s

⁵⁵ Bihari Napló, 2011. június 9.

u.o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/FaklyaNagyvaradBihariNaplo_2011_06/?query=velcsov+zathureczky&pg=126&layout=s

⁵⁶ Wikipedia, 2026. április 29.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/C%C3%A9cke>

Réthy Berta

K:	28
FS:	GHVQ-9VS
Sz:	Békéscsaba, 1857. június 26
A.n.:	Meyer Rozália (1821 – 1883. október 2.)
F1:	Báthory Bertalan (1843 – Nagykároly, 1897. május 9.)
E:	Békéscsaba, 1877. július 31.
F2:	Igaz Károly
E2:	1897 vagy 1898.
H:	Békéscsaba, 1912. november 24.
R:	Réthy Béla I. unokatestvére

57

Az első fontos hír 1875-ből:

„**Vidéki karnevál.** A békésmegyei agarászegylet [1875. január] 28-ki táncvigalma, a bukovinai magyarok javára, B.Csabán igen szép és vidám multság volt. A kaszinó agarász-jelvényekkel ékesített termét díszes közönség törte meg, egész a szorongásig. Háziasszony Beliczay-Konopy Antonia, az egyleti elnök kedves neje volt, s a helyek közül **Réthy Berta** [...] úrhölgyeket említi tudósítónk.”⁵⁸

⁵⁷ Gemini, 2026. április 24.

⁵⁸ Fővárosi Lapok, 1875. február 2.

Arcanum, 2026. május 1.

https://adt.arcanum.com/hu/view/FovarosiLapok_1875_02/?query=%22r%C3%A9thy+berta%22&pg=3&layout=s

Első férjéről, **Báthory Bertalanról** csak annyit tudtam kideríteni, hogy gyógyszerész volt Nagykárolyban.

Második férje, **Igaz Károly** „nagykárolyi földbirtokos, nyugalmazott huszárfőhadnagy és vagyonos magánzó” volt. Egy igazán szomorú hír 1913-ból:

„**Igaz Károly tragédiája.** Igaz Károly magánzó, nagykárolyi háztulajdonos, legutóbb Békéscsabán lakott, évek óta gyötrő idegbajban szenvedett. Állapota feleségének elhalálása, a tél óta súlyosbodott. Csabáról Nagykárolyba költözött, mivel a régi lakásában folyton rémeket látott, majd ismét visszatért Csabára. Ott összes szobáiból egyet csináltatott. A napokban azután kitört a téboly rajta és beszállították a gyulai tébolydába.”⁵⁹

Folytatása következik. A következő fejezetben Réthy Lipóttal és családjával foglalkozom.

Telki, 2026. június 17.

Réthy Imre

⁵⁹ Szatmármegyei Közlöny, 1913. május 18.

u.o.

https://adt.arcanum.com/hu/view/SzatmarmegyeiKozlony_1913/?query=TEXT%3D%28%22igaz+k%C3%A1roly%22%29+DATE%3D%281913-01-01--1913-12-31%29&pg=129&layout=s